

Gættelege

Fup eller fakta om nordisk mytologi

I denne quiz skal eleverne skelne mellem sande og falske fakta om den nordiske mytologi. Jeg har forsøgt at udvælge de mest gakkede historier, så det skulle gerne være underholdende.

Quizzen kan lægges før I går i gang med at læse bogen, eller tidligt i læsningen. Det skal være inden kapitel 6, *Valhalla*, hvor flere af svarene indgår.

Inddel eleverne i grupper på 3-4 personer, og giv hver gruppe mindst et eksemplar af arkene med spørgsmål og svarmuligheder. Det er måske en fordel, hvis hver elev har et ark at læse fra.

Quizzen falder i to dele med hver sit spørgsmålsark.

- I del 1 skal de sætte ring om det rigtige svar.
- I del 2 skal de sætte ring om det forkerte svar.

Afhængigt af elevernes læseevner, samt hvad du tænker er sjovest, kan du selv læse både svar og svarmuligheder op, få elever til at læse noget af det op, eller lade grupperne læse selv.

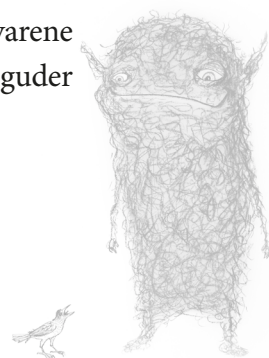
Svar og point

Tag gerne quizzen i to dele, så du gennemgår svarene på del 1, inden I går videre til del 2. Under gennemgangen tager du ét spørgsmål ad gangen og hører, hvad hver gruppe eller elev har svaret. Lad dem gerne fortælle, hvorfor de har svaret, som de gør, især hvis der er forskel på svarene.

I del 1 får grupperne et point, hver gang de har valgt det rigtige svar, altså den historie, som faktisk indgår i den nordiske mytologi. I del 2 får de point, når de har valgt det forkerte svar – altså det, som ikke findes i den nordiske mytologi.

Evt. uddybning af svarene

Hvis du gerne vil præsentere eleverne for en mere udførlig version af de myter, som svarene refererer til, kan jeg foreslå dig at tage udgangspunkt enten i den relativt nye Nordiske guder af Johan Egerkrans eller klassikeren Nordiske guder og helte af Anders Bæksted.

FUP ELLER FAKTA OM NORDISK MYTOLOGI, DEL I.

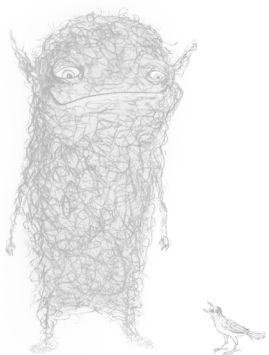
Sæt ring om det rigtige svar.

1: Hvordan opstod Jorden i den nordiske mytologi?

A: I begyndelsen var kun et mørkt hav, hvor fisken Kvarg levede. Da solen opstod, ville Kvarg op for at se lyset – men fisken blev kvalt i luften, og dens lig blev til Jorden.	B: Urjætten Ymer blev skabt i intetheden af smeltet is. De første aser dræbte Ymer og gjorde jættens kød til jord, knoglerne til bjerge, blodet til havet og hjernen til skyer.	C: I den tomme himmel blev raven Skyr født af nordlyset. Den sked en lort og tabte en fjer ned i den. Lorten blev til Jorden, og fjereren blev til livstræet, Ask Yggdrasil.

2: Hvor stammer jætterne fra?

A: Skyr lagde et æg, og ud af det kom tvilingerne Farbaute og Frealaf. De gav sig til at slå, og hver gang en af dem blev ramt i maven, kastede de et barn op. Til sidst døde de begge to, men deres børn levede og blev til jætterne.	B: Solen forsøgte at vække Kvarg, men fik sat ild til fiskens hoved. Af den ild opstod ildjætterne og landet Muspelheim. Da månen ville slukke ilden, frøs fiskens hale til is. Her opstod frostjætterne og deres land Niflheim.	C: Før Ymer blev dræbt, fik urjættens fødder et barn med hinanden, og fra sveden i armhulerne voksede endnu to. De fleste af disse jætters børn druknede siden i Ymers blod, men et enkelt par reddede sig i en meltønde.

3: Hvem var de første aser, og hvor kom de fra?

A: Koen Audhumbla slikkede salt af en sten, og den tog form af en mand. Hans søn fik tre børn med en jættekvinde: aserne Odin, Vile og Ve.	B: Egernet Ratatosk gnavede i Ask Yggdrasils grene, og på den måde fik den formet tre skikkelser. Det var aserne Odin, Høner og Lodur.	C: Nørnerne Urd, Verdande og Skuld havde et får med gylden uld. Af den spandt de en mand og en kvinde, aserne Odin og Frigg.

4: Hvordan blev de to første mennesker skabt?

A: Frigg formede dem af voks og bar dem i en lomme i sin kjole til de voksede til.	B: Odin, Vile og Ve fandt to stykker drivtømmer og gjorde dem levende.	C: Odin, Høner og Lodur pløjede dem op af jorden.

5: Hvordan opstod digterkunsten?

A: Som lille kom asen Brage i vejen for to dværge, der smedede. Som straf holdt de ham i ilden og hamrede på ham. Odin hørte barnets hyl og fik dværge til at smede hylene smukke. Så blev Brage gud for musik og poesi.	B: I en konkurrence om hvem, der var klogest, holdt Odin en lang tale om alt det, han vidste. Lodur, der vidste meget mindre, fik det til at lyde bedre ved at sætte rim på. Odin vandt dysten, men Lodur havde skabt poesien.	C: Manden Kvasir, skabt af spyt fra alle guderne, blev dræbt af to dværge, og de bryggede skjaldemjøden af hans blod. Odin stjal mjøden ved at drikke det hele. Noget sked han ud. Derfra kommer alle de dårlige digte.

FUP ELLER FAKTA OM NORDISK MYTOLOGI, DEL 2.

Sæt ring om det forkerte svar.

6: Hvilke af disse væsner er børn af Loke, der er halvt jætte og halvt as?

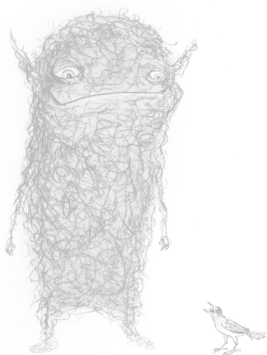
A: Midgårdsormen.	B: Dragen Nidhug.	C: Fenrisulven.	D: Dødsrigets herskerinde, Hel.	E: Odins hest Sleipner.

7: Hvad har aserne i stedet for mobiltelefoner?

A: Gennem smykket Hvísarima kan Odin kan hviske i øret på alle aser, uanset hvor langt væk, de er.	B: Hvis Heimdal blæser i Gjallarhornet, kan det høres i hele verden.	C: Fra Odins trone Lidskjalv kan man se hele verden.	D: Odins to ravne Hugin og Munin flyver rundt overalt i verden og bringer ham nyt.	E: Heimdals hørelse er så god, at han kan høre græsset gro og ulden vokse på fårene.

8: Hvilke af disse transportmidler hører vi om i myterne?

A: En vogn, der kan flyve gennem luften.	B: En hest med otte ben.	C: Et skib, der kan foldes sammen og puttes i lommen.	D: En hest med vinger.	E: Et skib bygget af de døde negle.

9: Hvilke af disse ting har asernes konge Odin gjort for at opnå viden?

A: Han rev sit ene øje ud og smed det ned i visdommens brønd.	B: Han vækkede en vølv fra de døde, så hun kunne spå ham.	C: Han skar sin egen fars mave op for at læse fremtiden i hans indvolde.	D: Han hang i et træ i ni nætter, gen-nemboret af et spyd.	E: Han gjorde et afhugget hoved levende, så det kunne blive hans rådgiver.

10: Hvilke af disse familieforhold indgår i nordiske myter?

A: Jættekvinden Skade valgte en mand blandt guderne kun ved at se hans fødder.	B: Loke er mor til et af sine børn og far til resten.	C: Heimdal har ni mødre.	D: Njord har været gift med sin søster.	E: Frej er sin egen bedstefar.

FUP ELLER FAKTA OM NORDISK MYTOLOGI, SVARLISTE

1: Hvordan opstod Jorden i den nordiske mytologi?

Rigtigt svar: B. Jorden er skabt af urjætten Ymers krop.

2: Hvor stammer jætterne fra?

Rigtigt svar: C. De er født af Ymers fødder og armhuler.

3: Hvem var de første aser, og hvor kom de fra?

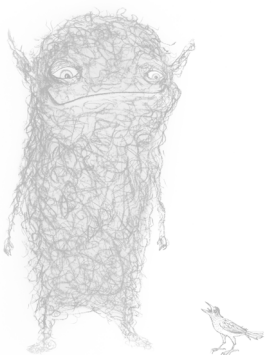
Rigtigt svar: A. Odin, Vile og Ve nedstammer både fra jætterne og fra en mand, der blev slikket frem af en sten. Denne mand hed Bure, og hans søn, Odins far, hed Bor.

4: Hvordan blev de to første mennesker skabt?

Rigtigt svar: B. De første mennesker, Ask og Embla, er skabt af drivtømmer. I nogle versioner af myterne er det dog ikke Odin, Vile og Ve, men Odin, Høner og Lodur, der skaber dem.

5: Hvordan opstod digterkunsten?

Rigtigt svar: C. Digtermjøden blev brygget af blodet fra en mand, der var skabt af spyt. Han blev i øvrigt skabt i forbindelse med fredsslutningen mellem aser og vaner.

6: Loke er født som jätte, men bor hos aserne. Hvilke af disse væsner er hans børn?

Forkert svar: B. Dragen Nidhug er ikke et af Lokes børn. Midgårdsormen, Fenrisulven og Hel har han med jættekvinden Angrboda. Sleipner fødte han, efter at han havde taget skikkelse af en hoppe for at lokke en hingst på afveje (fra myten om byggeriet af muren om Valhalla).

7: Hvad har aserne i stedet for mobiltelefoner?

Forkert svar: A. Odin ville sikkert gerne kunne hviske til folk på afstand, men der forlyder ikke noget, om at han kan. Smykket Hvísarima er frit opfundet,

8: Hvilke af disse transportmidler hører vi om i myterne?

Forkert svar: D. Selvom man ofte forestiller sig, at guderne og deres hjælpere (såsom Valkyrierne) rider gennem luften, står der ingen steder, at deres heste har vinger. Thors vogn kan flyve, og Odins hest Sleipner har otte ben. Frej ejer skibet Skidbladner, der kan være i en pung (vikingetidens lommer), og når Ragnarok nærmer sig, vil de døde fra Hel komme sejlene i Nagelfar, et skib bygget af deres egne negle.

9: Hvilke af disse ting har asernes konge Odin gjort for at opnå viden?

Forkert svar: C. Odin har gjort mange makabre ting for at blive klogere, men trods alt ikke sprættet sin egen far op. Brønden fra svar A tilhører jætten Mimer, hvis hoved Odin også har bragt tilbage til livet. Han har vækket flere døde, herunder en volve, der skulle fortælle ham, hvorfor hans søn, Balders, drømte om sin egen død.

10: Hvilke af disse familieforhold indgår i nordiske myter?

Forkert svar: E. Godt nok lader vanerne til at være ret indgiftede, men ikke i en grad, så nogen blev bedsteforældre til sig selv.

